

MONEDE DESCOPERITE, MONEDE PIERDUTE: DESPRE PIESELE NUMISMATICE DE LA SMULȚI, JUD. GALAȚI*

Costin CROITORU**

Key words: Roman, Bizantine, Medieval coinage, Smulți, Galați

Satul Smulți, reședința și unica localitate ce alcătuiește comuna omonimă, este poziționat în partea nord-estică a județului Galați. Suprafața sa se desfășoară pe un relief colinar – caracterizat de dealuri prelungi și înguste, individualizate de văi nu foarte adânci – specific Colinelor Covurluiului, adică zonei de contact dintre Podișul Moldovei și Podișul Covurluiului. Așezarea s-a dezvoltat la izvorul pârâului Milești (Suhurlui), într-o zonă care în trecut era acoperită cu păduri (codrii Bârladului).

Sub aspectul descoperirilor arheologice, cel puțin până în acest moment, localitatea nu se individualizează prin contribuții deosebite¹. În fapt, cunoaștem existența unei singure așezări eneolitice identificate încă din prima jumătate a secolului trecut² pe o terasă a pârâului Suhurluiului Sec, neverificată sau cercetată ulterior și atribuită aspectului Stoicani-Aldeni³.

Prezența unei movile (*Movila Găunoasa*, H = 4 m., D = 65 m.) pe dealul cu același nume, la marginea estică a pădurii⁴ precum și semnalarea identificării pe teritoriul localității a unui vârf de săgeată din bronz cu trei „aripioare” și tub de fixare (L = 3,3 cm., Dtub = 0,6 cm.), probabil din ce-a de-a doua epocă a fierului⁵, sunt singurele repere pe care le deținem.

Surprinde în acest context, mai curând parcimonios, semnalarea prezenței unui număr semnificativ de piese numismatice ce s-au aflat la un moment dat în colecția școlii generale din localitate (nu am verificat situația în prezent⁶), și în general vehiculate în literatura de specialitate

* Această lucrare a fost finanțată de Autoritatea Națională Română pentru Cercetare Științifică, CNCS – UEFISCDI, numărul proiectului PN-II-RU-TE-2012-3-0216.

** costin_croitoru1@yahoo.com; Muzeul Brăilei „Carol I”.

¹ C. Croitoru, *Galați. Repertoriul descoperirilor arheologice și numismatice*, Galați, 2013, p. 145-146.

² M. Petrescu-Dîmbovița, *Cercetare arheologică în județul Covurlui*: M. Petrescu-Dîmbovița, *Călătorie de cercetare arheologică în județul Covurlui (24 aprilie – 14 mai 1939)*, în „Orizonturi”. Revista Asociației Profesorilor Secundari din Galați, III, nr. 5-9, 1940, p. 17; Idem, *Archäologische Forschungsreise im Bezirk Covurlui*: M. Petrescu-Dîmbovița, *Archäologische Forschungsreise im Bezirk Covurlui*, în „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 441; R. Vulpe, în *Repertoriul Arheologic al României*, s.v. *Smulți*; nr. 1.

³ Ion T. Dragomir, *Județul Galați – o străveche vatră de locuit*, în vol. *Județul Galați pe scara timpului* (coord.: I. Brezeanu, N. G. Munteanu), Galați, 1972, p. 24; Idem, *Repertoriul descoperirilor arheologice de aspect cultural Stoicani-Aldeni*, în *Danubius*, XI-XII, 1986, p. 41, nr. 73.

⁴ M. Brudiu, *Complexe funerare tumulare din sud-estul Moldovei (I)*, în „Peuce”, X, 1991, p. 46, nr. 49; Idem, *Lumea de sub tumulii din sudul Moldovei. De la indo-europeni la turanicii târzii. Mărturii arheologice*, București, 2003, p. 99, nr. 49.

⁵ M. Petrescu-Dîmbovița, *Inventarul materialului arheologic dela Rezidența Regală din Galați*, București, 1940, p. 7, fig. 41; Idem, *Cercetare arheologică în județul Covurlui...*, p. 17; Idem, *Archäologische Forschungsreise im Bezirk Covurlui...*, p. 441, Abb. 8/7; R. Vulpe, în *Repertoriul Arheologic al României*, s.v. *Smulți*; nr. 2; *Registrul Inventar al Muzeului de Istorie „Paul Păltănea”*, Galați, nr. 638.

⁶ Vezi I. V. Jiglău, *Monografia comunei Smulți*, Editura Evrika, Brăila, 1993, p. 128, unde este prezentat Muzeul organizat într-o sală a Căminului Cultural, în patrimoniul său amintindu-se și prezența „unor monede” (nu putem să nu remarcăm, fie și în treacăt, gimnastica supărătoare la care este supusă limba română în această lucrare,

după informațiile primite de la profesorul de limba și literatura română, respectiv istorie, Paul Cuza. Acesta a dus un prim lot de monede (piesele romane republicane cu nr. 1 și 3 și, după toate aparențele și alte materiale arheologice, respectiv martori fotografici ai altor monede) spre determinare profesorului Bucur Mitrea, în anul 1973, cu precizarea că le-a strâns în decursul anilor, cu concursul elevilor săi. Piesele identificate de numismatul bucureștean, majoritatea după fotografii, sunt următoarele⁷:

I. Monede romane republicane:

1. *Mn. Fonteius*
AR↓ 3,87 g; 20 mm. Tocită.
Grueber, Roma, 2476, anul 85 a. Chr.
Sydenham, Italia, 724, anul 84 a. Chr.
2. *A. Postumius Albinus.*
AR ax?
Grueber, Roma, 2836, anul 87 a. Chr.
Sydenham, Roma, 745, anul 79 a. Chr.
3. *M. Volteius*
AR ax?
Grueber, Roma, 3179, anul 78 a. Chr.
Sydenham, Roma, 777, anul 76 a. Chr.
4. *C. Calpurnius Piso Frugi*
AR ↗ 3,65 g; 18 mm. Tocită. Locală?
Grueber, Roma, 3784, tip gen., anul 64 a. Chr.
Sydenham, 850, tip gen., anul 64 a. Chr.
5. *Q. Pompeius Rufus*
Grueber, Roma, 3883, anul 52 a. Chr.
Sydenham, Roma, 908, anul 59 a. Chr.

II. Monede romane imperiale:

6. *Vespasian*
AR ↗ 2,84 g; 18 mm. Tocită
RIC, 15, anii 69-71 p. Chr.
7. *Vespasian*
AR ↓ 2,64 g; 20 mm. Tocită
RIC, 91, anul 75 p. Chr.
8. *Domitian*
AR↓ 3,24 g; 18 mm.
RIC, 136a, anii 88-89 p. Chr.
9. *Traian*
AE ↓ 3,85 g; 33 mm. Tocit.
Sestert
BMC, 760, anul 103 p. Chr.

stânjenitoare deopotrivă pentru autor și editură!). Vezi și S. Geacu, *Smulți, jud. Galați. Studiu de geografie fizică și umană*, Ploiești, 1998, p. 120, care menționează de asemenea prezența muzeului local, în incinta Căminului Cultural ridicat în 1970 (anterior a funcționat în imobilul școlii): „muzeul sătesc expune obiecte etnografice, monede etc. fiind înființat în 1983. Aici se găsesc o serie de fragmente ceramice din pastă de bună calitate, roșie-cărămizie, pictate în benzi albe, specifice aspectului cultural Stoicani-Aldeni (3.800-3.600 î.e.n.)”. Neinteligibilă în schimb este informația: „din epoca fierului (700-50 î.e.n.) datează și fragmentele ceramice, scoase la iveală pe valea Gerului, în colțul de sud-vest al teritoriului Comunei” (*ibidem*).

⁷ B. Mitrea, *Smulți: descoperire monetară și arheologică în sudul Moldovei*, în „Buletinul Societății Numismatice Române”, LXVII-LXIX, 1973-1975, p. 99-103.

10. *Traian*, același
AE ↓ 3,22 g; 18 mm. Tocit.
11. *Traian*, același
AR ↓ 3,05 g; 18 mm. Tocit.
12. *Traian*, același
AR ↓ 1,99 g; 19 mm. Tocit.
13. *Antonius Pius (M. Aurelius)*
AE ↘ sestert, 26,19 g; 30 mm.
14. *Commodus*
AR ↓ 2,59 g; 18 mm. Tocit.
RIC, 64, anul 183 p. Chr.
15. *Commodus*, același
AR ↗ 2,29 g; 16 mm.
RIC, 124, anul 185 p. Chr.
16. *Septimius Severus*
AR ↑ 2,50 g; 16 mm.
17. *Septimius Severus (Caracalla)*
AR ↙ 9,27 g; 18 mm.
18. *Septimius Severus*
AR ↓ 2,37 g; 18 mm.
19. *Septimius Severus*, același
AR ↓ 3,50 g; 19 mm.
20. *Caracalla*
AR ↓ 3,93 g; 18 mm.
RIC, 30, anul 220 p. Chr.
21. *Elagabal*
AR ↓ 3,29 g; 18 mm.
RIC, 27, anul 220 (Roma).
22. *Marçianopolis: Elagabal și Maesa*
AR ↑ 13,49 g; 28 mm.
Pick, 971.
23. *Nicaea: Severus Alexander*
AE ↘ 4,45 g; 20 mm.
24. *Nicaea: Severus Alexander*
AE ↗ 4,79 g; 21 mm.
25. *Severus Alexander*
AR ↑ 1,97 g; 20 mm. Tocit.
26. *Gordian III*
Ant. ↘ 2,62 g; 20 mm.
27. *Valens*
AR ↑ 2,12 g; 19 mm.
RIC, 33 (d).
28. *Arcadius*
AE ↓ 1,77 g; 17 mm. Rv. VIRTVS [ROMANORVM] Victorie încoronează pe împărat. CO[NS?]

III. Monede bizantine:

29. *Anonim*
AE ↓ 5,55 g; 23 mm. Tocită.

IV. Monede medievale (bulgărești):

30. *Stratimir* 1360-1396

AR 1,20 g; 20 mm.

H. Мушмов, *Монетите и печатите на българските царе*, София, 1924, p. 135, nr. 175-177.

31. *Stratimir* 1360-1396

AR 1,15 g; 19 mm.

H. Мушмов, *op. cit.*, p. 135, nr. 175.

32. *Stratimir* 1360-1396

AR 1,24 g; 20 mm.

H. Мушмов, *op. cit.*, p. 135-136, nr. 175-177.

Colecția eterogenă, după toate aparențele parțială, a școlii generale din Smulți, prezentată de Bucur Mîtreă incită desigur la comentarii, multe dintre acestea fiind doar supoziții întrucât date suplimentare nu cunoaștem. Credem – și o vom arăta în rândurile următoare – că nu toate piesele menționate au fost descoperite pe teritoriul localității gălățene, așa cum s-a sugerat. În legătură cu acest subiect, redăm și informația privind descoperirea, pe teritoriul localității a unor „fragmente de vase cenușii getice, precum și unele vase de tip roman, dar în mod sigur confecționate local. Am remarcat și reținut din această categorie un vas de tip cantharos, întrutotul asemănător cu exemplarele găsite de Radu Vulpe în săpăturile de la Poiana, din Moldova de Jos”⁸.

Prezența unei așezări latene pe teritoriul localității, rămasă inedită, explică întrucâtva piesele numismatice romane republicane și parțial pe cele imperiale, dar nu și frecvența apariției lor „fortuite”, în vremuri mai depărtate de utilizarea detectorului de metale.

Informații arheologice cu privire la existența unor complexe din care să provină măcar o parte a materialului numismatic sunt insuficiente, la fel și sursele cu care ar putea fi asociat. De curând am aflat însă despre efectuarea unor cercetări de suprafață în zona Văii Gerului și a vecinătăților sale de către doi amatori pasionați de urmele trecutului – Nicolae Ifrosie și Constantin Doca-Trîncu, undeva pe parcursul deceniului opt al veacului al XX-lea. Rezultatele inedite sunt consemnate în lucrarea de grad didactic a celui din urmă, susținută în anul 1989 la Facultatea de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, coordonată fiind la acea vreme de conf. univ. dr. Dinu Marin. Redăm în continuare vocea *Smulți* din această lucrare în manuscris dactilografiat⁹.

Autorul lucrării a efectuat periegeze în partea de sud a comunei Smulți în câteva puncte:

1. la Râpa Galbenă situată la 3 km. sud de localitate și la 0,5 km vest de șosea s-a descoperit o așezare hallstattiană târzie;

2. la Vala Stâniei (amplasat la 2,5 km. sud de Smulți și la 100 m est de șosea) s-au cules fragmente ceramice dacice din La Tène II și din sec. II-IV e.n.;

3. la „Mărăcinișul” (situat la 2,5 km. de Smulți, pe malul drept al pârâului Gerul, s-au găsit urme de locuire (aproape fără întrerupere din eneolitic și până în sec. IV e.n. fiind cel mai bine reprezentată epoca bronzului, prin culturile Monteoru și Noua);

4. la punctul „Podul de la Saivane” (ce se află la 1,5 km sud de punctul „Mărăcinișul”), în 1978 împreună cu regretatul pensionar militar Nicolae Ifrosie din Mândrești, am găsit un schelet atestat din perioada migrațiilor;

5. în punctul „Gornești” (amplasat la 2 km. sud de Smulți s-a descoperit o așezare specifică culturii Sântana de Mureș).

Cele cinci puncte inedite menționate mai sus, schimbă radical tabloul arheologic al

⁸ *Ibidem*, p. 99-100. Vezi și *Idem*, *Découvertes monétaires en Roumanie (XVIII)*, în *Dacia* (NS), XIX, 1975, p. 323, nr. 64 („un important établissement daco-romain a été signalé sur le territoire de la localité”).

⁹ Constantin Doca-Trîncu, *Autohtonia și continuitatea poporului român în lumina chestionarului arheologic al lui Odobescu, a noilor cercetări arheologice și istorice în fostul județ Covurlui*, Iași, 1989, p. 78.

comunei Smulți, dezvăluind o cu totul altă perspectivă, măcar prin prisma indicilor cronologici și oferind noi direcții de cercetare pe care ni le vom asuma, cât mai curând posibil. În ce măsură se vor putea face conexiuni între aceste situri și materialul numismatic vehiculat deja în literatura de specialitate, nu putem aprecia în acest moment, dar o reținem ca o provocare pentru viitor.

Deși nu deținem nici un indiciu în acest sens, este posibil ca cele cinci monede republicane¹⁰, cel puțin judecând după eşalonarea lor, să fi făcut parte dintr-un tezaur. Când va fi fost „ascuns” acest ipotetic tezaur este imposibil de spus, știut fiind faptul că denarul republican și-a continuat circulația până la sfârșitul secolului I a. Chr. și chiar în cel următor, în special datorită atracției pe care o exercita asupra barbarilor¹¹. Pe de altă parte, dacă privim compoziția acestor tezaure „mixte”, precum cel de la Poiana (Galați)¹² sau cel de la Bozieni (Neamț)¹³, încheiate cu emisiuni de la Tiberius, respectiv Vespasianus, este posibil ca aceleași acumulări să îi aparțină și unele dintre piesele imperiale timpurii.

În legătură cu monedele romane imperiale nu ne-am propus să exprimăm vreo supoziție, totuși nu putem să nu observăm faptul că, exceptând două „hiatusuri” între Traianus și Antoninus Pius, și de la cel din urmă la Commodus, ne aflăm în fața unei colecții complete, cu monede reprezentative pentru fiecare împărat, vreme de mai bine de un veac și jumătate, de la Vespasianus (69-79) la Marcus Antonius Gordianus Pius (238-244).

Pisele romane post-aureliene sunt reprezentate de emisiuni din timpul lui Valens și Arcadius¹⁴. Prima dintre acestea, pasibilă de a fi fost bătută în intervalul 367-375 p. Chr., se încadrează în ceea ce a fost definită metodologic ca *etapa a III-a (367-383) a perioadei 324-383*, caracterizată în general prin reducerea penetrației monetare la nordul Dunării de Jos¹⁵. De reținut este și faptul că, deși se cunosc 17 puncte în care au apărut monede de la Valens, piesa de la Smulți este singura de pe teritoriul Moldovei pe care o cunoaștem¹⁶. Cea de-a doua piesă numismatică a fost emisă fie în intervalul 383-392 când Arcadius era deja asociat la tronul imperial al lui Theodosius I, fie în 395-402 când devine împărat al Imperiului Roman de Răsărit, ceea ce o face susceptibilă de a fi încadrată, pe aceleași criterii metodologice, *etapei I (383-395)*, ori *etapei II (395-408) a perioadei 383-491*¹⁷. În orice caz, ambele sunt caracterizate prin numărul relativ mic al descoperirilor, exclusiv din bronz, așa cum s-a observat, procesul de acumulare încetând după 375-378¹⁸. În vestul imperiului această realitate este pusă pe seama încetării lucrărilor din zona de frontieră, în urma morții lui Valentinianus I (375), ca și a tulburărilor provocate de atacurile quade și sarmate, iar în est pe seama conflictelor cu perșii și vizigoții, ultimul dintre acestea încheiat cu dezastrul de la Adrianopol (378).

Interesant este faptul că, pentru teritoriul dintre Carpați și Prut, mai cunoaștem doar două descoperiri izolate de monede emise în timpul lui Arcadius, ambele identificate în zona Iașiului,

¹⁰ Despre acestea vezi și C. Preda, *Istoria monedei în Dacia preromană*, București, 1998, p. 313; T. D. Părpăuță, *Moneda în Dacia preromană (secolele IV a. Chr. – I p. Chr.)*, Iași, 2016, p. 388-389, nr. 461.

¹¹ V. Mihailescu-Bîrliaba, *Războaiele daco-romane și descoperirile monetare*, în „Acta Musei Napocensis”, 26-30, I/1, (1989-1993), 1994, p. 41.

¹² M. Chițescu, *Numismatic Aspects of the History of the Dacian State. The Roman Republic Coinage in Dacia and Geto-Dacian Coins of Roman Type*, (= BAR, International Series, 112), Oxford, 1981, p. 240-242, no. 153.

¹³ M. Chițescu, V. Ursachi, *Notă asupra unui tezaur de monede romane de la începutul imperiului, descoperit la Bozieni (r. Roman)*, în „Studii și Cercetări de Istorie Veche”, 17, nr. 4, 1966, p. 703-707.

¹⁴ Pentru acestea vezi și C. Preda, *Circulația monedelor romane postaureliene în Dacia*, în „Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie”, 26, nr. 4, 1975, p. 481.

¹⁵ V. Butnariu, *Monede romane postaureliene în teritoriile carpato-dunăreano-pontice (anii 275-491). II. Perioada 324-383*, în „Arheologia Moldovei”, XII, 1988, p. 161, nr. 179.

¹⁶ *Ibidem*, p. 132.

¹⁷ *Idem*, *Monedele romane postaureliene în teritoriile carpato-dunăreano-pontice (anii 275-491). III. Perioada 383-491*, în „Arheologia Moldovei”, XIV, 1991, p. 89, nr. 46.

¹⁸ Vezi, de exemplu, tezaurul de la Traian, V. Mihailescu-Bîrliaba, V. Ursachi, *Tezaurul de monede romane descoperit la Traian, județul Neamț*, în „Arheologia Moldovei”, XII, 1988, p. 117-130.

la Miroslăvești¹⁹ și Boureni²⁰. În imediata apropiere a zonei care ne interesează, alte două exemplare au fost semnalate în împrejurimile Buzăului²¹.

În ceea ce privește moneda bizantină, acel *folles* anonim, emisiune din timpul domniei împăratului Nichifor III Botaneiates (1078-1081), trebuie spus că reprezintă o prezență insolită pentru teritoriul moldovean, unde se mai cunoaște doar un singur exemplar, provenind însă din colecția particulară a preotului N. Ursăcescu din Curteni (jud. Vaslui) ce pare să fi prins contur încă de pe vremea când posesorul său activase la Nalbant (jud. Tulcea)²². Astfel, proveniența monedei bizantine ajunse în colecția școlii din Smulți în condiții pe care nu le cunoaștem, este de asemenea susceptibil sud dunăreană, mai ales că, așa cum s-a remarcat, aceasta ar fi, în actualul stadiu de cunoaștere, unica piesă de bronz din a doua jumătate a secolului al XI-lea [perioadă acoperită de domniile împăraților Roman IV, Mihail VII, Nichifor III și Alexios I – până la reformă (1067-1092)] găsită în acest spațiu. Observația, este general valabilă pentru spațiul dintre Carpați, Prut și Dunăre, unde în partea secundă a veacului al XI-lea au loc invazii repetate ale uzilor, pecenegilor și cumanilor astfel că, pentru intervalul cuprins între atacul uzilor (1064-1065) și invazia pecenegilor (1091), exceptând eventual piesa de la Smulți, nu cunoaștem descoperiri monetare. Circulația monetară în zonă este obturată de confederația cumanilor alături de care apar grupuri de uzi și pecenegi²³ și se va normaliza abia după victoria înregistrată de împăratul Alexios Comnenul asupra pecenegilor (1091).

Nici despre cele trei monede medievale nu se pot emite prea multe considerații. Emisiunile Țaratului de Vidin din vremea lui Ivan Sračimir (1355-1365 și 1369-1396)²⁴ sunt mai curând caracteristice Olteniei, Munteniei și Dobrogei unde au fost identificate în număr mare, atât izolat cât și în componența unor tezaure²⁵, fără a lipsi complet de pe teritoriul Moldovei, de unde cunoaștem tezaurul de la Buruienești (com. Doljești, jud. Neamț)²⁶ și descoperirea izolată de la Pleșești (jud. Suceava)²⁷. La Smulți ne aflăm, din nou, în fața unui prezumtiv tezaur îngropat poate în condițiile stării de insecuritate din Țara Românească, ca urmare a conflictului dintre Mircea și Vlad, dar și în contextul mai larg al dezastrului cruciat de la Nicopole. Prezența monedelor bulgărești în circulația monetară din Moldova se datorează comerțului ponto-baltic ce a vehiculat produse între Europa nord-centrală și orașele italiene de la gurile Dunării, Marea Neagră și Marea Adriatică²⁸.

În fine, în loc de „epilog”, redăm în cele ce urmează, integral, depoziția profesorului Paul Cuza, redactată în anul 1976, în legătura cu soarta multora (toate?) dintre piesele numismatice

¹⁹ C. Maria Petolescu, *Monede romane și bizantine din colecția Muzeului de Istorie al Republicii Socialiste România*, în „Muzeul Național”, I, 1974, p. 282, nr. 13.

²⁰ Șeiva Sanie, *Considerații asupra decoperirilor de monede romane republicane și imperiale pe teritoriul județului Iași*, în „Cercetări istorice”, XIV-XV, 1983-1984, p. 148.

²¹ B. Mitrea, D. Ionescu, *O colecție de monede din Buzău*, în Buletinul Societății Numismatice Române, 70-74, nr. 124-128, 1976-1980, p. 622, nr. 93; B. Mitrea, *Descoperiri de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, în „Studii și Cercetări de Istorie Veche”, 24, nr. 1, 1973, p. 146-147; C. Preda, *Circulația monedelor romane postareliene în Dacia*, în „Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie”, 26, nr. 4, 1975, p. 460.

²² Gh. Mănușcu-Adameșteanu, E. Popușoi, *Monede bizantine descoperite la est de Carpați*, în „Arheologia Moldovei”, XXIII-XXIV, 2000-2001, p. 351, 356.

²³ P. Diaconu, *Les Coumans au Bas Danube aux XI-e et XII-e siècles*, București, 1978, p. 35; V. Spinei, *Ultimele valuri migratoare la nordul Mării Negre și al Dunării de Jos*, Iași, 1996, p. 76-77.

²⁴ Ileana Băncilă, *Din numismatica lui Ioan Stracimir*, în „Studii și Cercetări de Numismatică”, II, 1958, p. 345-367; *Eadem*, *Despre groșii cu cască de la Ioan Stracimir*, în „Studii și Cercetări de Bibliologie”, 2, 1957, p. 314-319.

²⁵ Vezi E. Oberländer-Târnoveanu, *Monedă și societate pe teritoriile de la sud și est de Carpați (secolele VI-XIV)*, Cluj-Napoca, 2003, p. 132-136.

²⁶ Elena Petrișor, *Date preliminare asupra tezaurului medieval de la Buruienești, comuna Doljești, județul Neamț*, în „Memoria Antiquitatis”, XII-XIV, (1980-1982), 1986, p. 170-191.

²⁷ Katiușa Pârvan, *Monede medievale și moderne descoperite în localitatea Pleșești, județul Suceava*, în „Cercetări numismatice”, VII, 1996, p. 161.

²⁸ *Ibidem*, p. 162 cu bibliografia extinsă a chestiunii.

din colecția Școlii Generale din Smulți și care, credem, nu mai necesită niciun fel de comentarii.

Subsemnatul Cuza Paul din comuna Smulți, județul Galați declar următoarele:

În luna august 1975 am lăsat geanta cu acte și bunuri la subsolul magazinului «Modern» din Galați cu scopul de a face unele cumpărături.

Deși am fost grijuliu și atent căutând să-mi arunc ochii spre geantă, aceasta a dispărut extrem de rapid, poate în 60 de secunde!!! Zadarnic am așteptat și am anunțat organele de miliție, căci făptașul nu s-a gândit să-mi arunce undeva măcar actele și documentele.

Printre obiectele din geantă au fost unele de importanță mare, făcând parte din patrimoniul cultural național. Citez câteva:

1 – 30 de monede de argint antice (romane, dacice, macedonene, grecești)

2 – două monede bizantine susceptibile de a fi fost din aur”

3 – un document de pe la 1807 care atesta una din cele mai vechi școli laice din Moldova, la Smulți. Era vorba de o mărturie canonică în care se vorbea că un preot învățase carte (a citi și a socoti la școala din acel sat - Smulți).

Subsemnatul le luasem cu mine pentru studiu, cercetare și identificare la București, Constanța și Galați. Nu mai vorbesc că am avut portofelul cu bani, CEC și alte obiecte personale de valoare.

P. Cuza

Galați, 6 – IV – 1976

DISCOVERED COINS, LOST COINS: ABOUT NUMISMATIC FINDINGS FROM SMULȚI, GALAȚI COUNTY

In this short article the author presented few coins (Roman Republican and Imperial, Byzantine and Medieval) which seems to be fortuitous discovery within the territory of Smulți, Galați County. Without the archaeological context the author deal mostly with analogisms in order to reveal some historical clues. Anyway, in the end is more probably that this „findings” to be just a numismatic collection, put together by the local teacher. A few of them are rather discovered on the right bank of the Danube, in Dobrogea.

List of figures:

Fig. 1. Galați Physical map with Smulți commune underline.

Fig. 2. The card of Smulți commune from Archaeological Repertoire of Romania.

Fig. 3. The statement of teacher Paul Cuza.

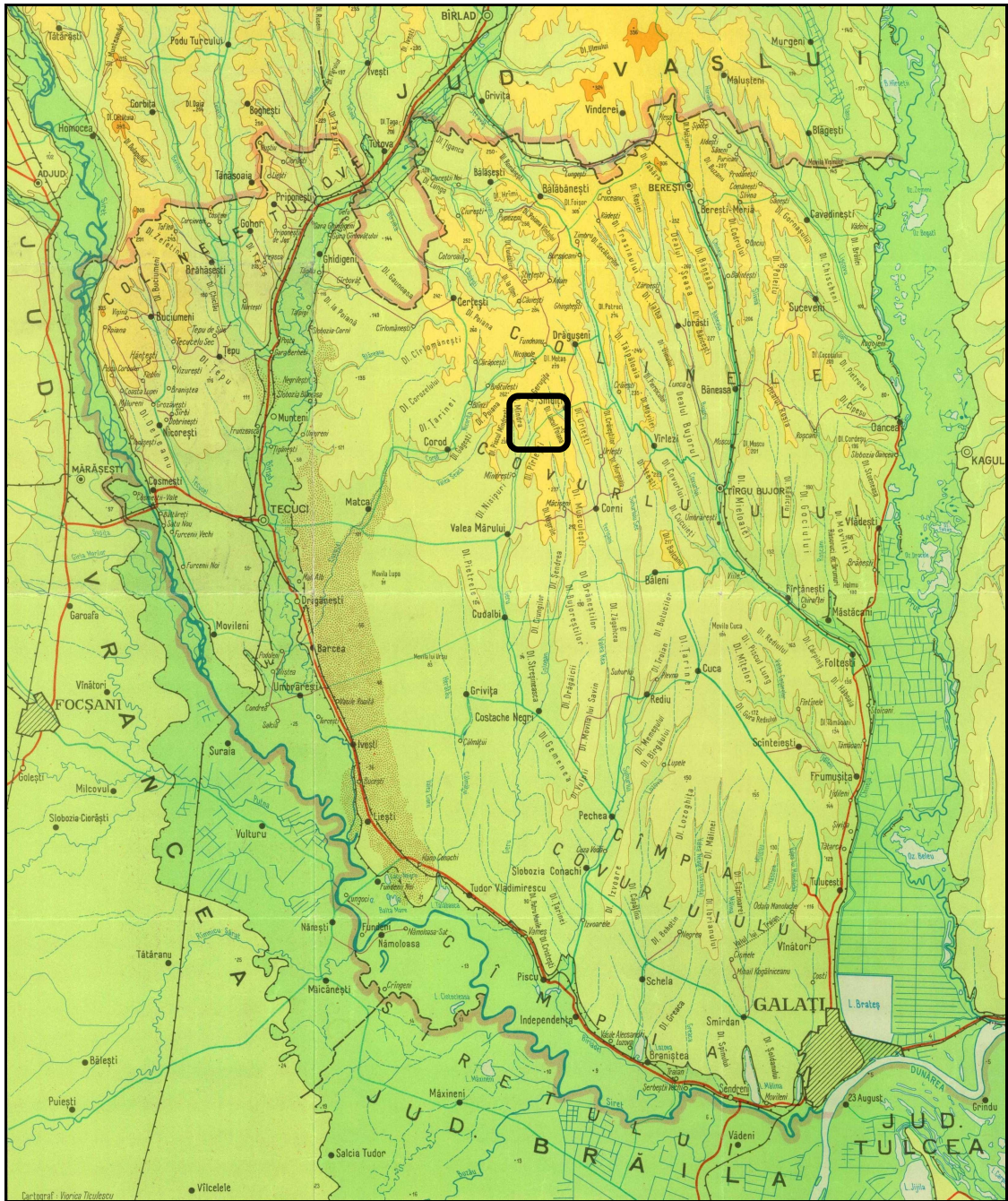

Fig. 1. Harta fizică a județului Galați, cu marcarea comunei Smulți.

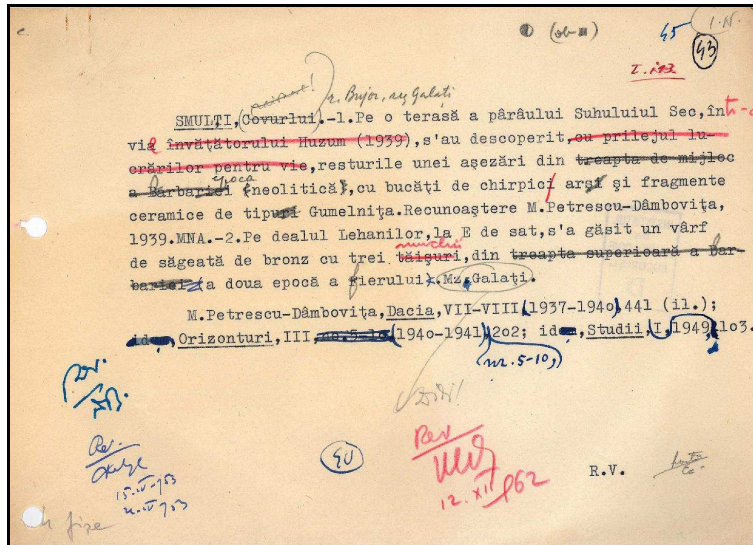

Fig. 2. Fișa comunei Smulți din *Repertoriul Arheologic al României* (după <http://www.cimec.ro/scripts/ARH/RAR-Index/sel.asp?jud=Galatzzi&campsel=2&Lang=RO&nr=1&nrSel=1#Lk4249>)

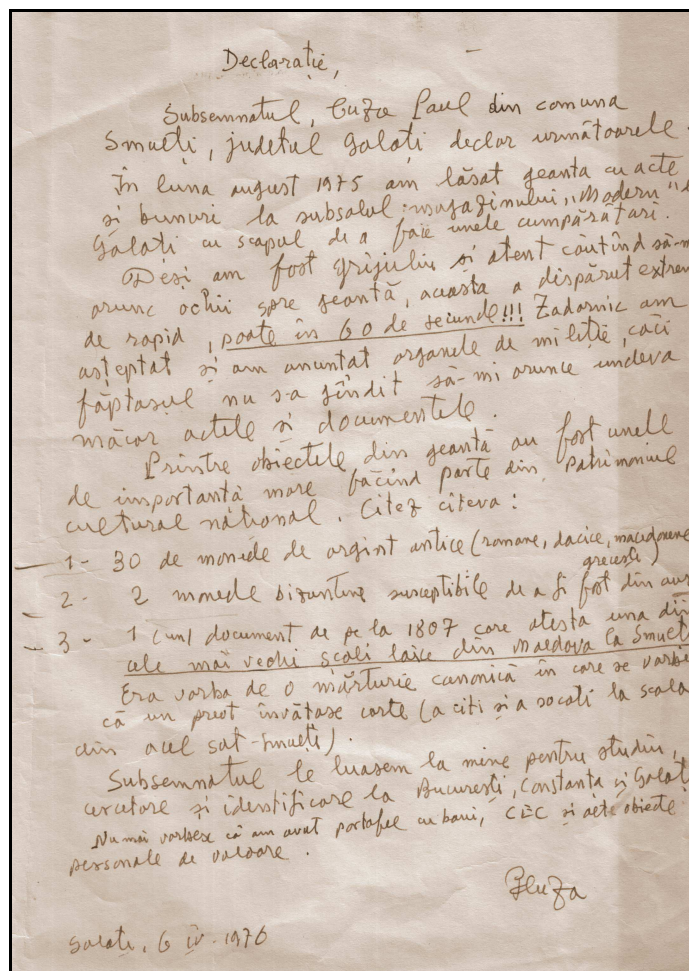

Fig. 3. Declarația învățătorului Paul Cuza.